

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7

The 7th STOU National Research Conference

การศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับบทแปลและวิธีการแปลวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “เจ้าหญิงน้อย

An Analytical Study of Adaptation Techniques and Approaches in Translating Children's Literature

“A Little Princess”

สิริกอร์ ผลิตอาหาร (Sirikorn Phonpalaharn)¹ นครเทพ ทิพย์สุราษฎร์ (Nakontheip Tipyasuprat)²

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับบทแปล และวิธีการแปลวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “เจ้าหญิงน้อย (A Little Princess) ประพันธ์โดย ฟรานเซส ฮอดจสัน เบิร์นเนตต์ (Frances Hodgson Burnett) และแปลเป็นภาษาไทยโดย แก้วคำทิพย์ ไชย ผู้วิจัยนำหลักเกณฑ์วิธีการปรับบทแปลของสัญญาวิ สายบัว เป็นแนวทางในการวิเคราะห์และใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ จากกลุ่มตัวอย่าง 19 ตัวอย่าง เกณฑ์การวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ การปรับระดับคำ และการปรับระดับโครงสร้างภาษา ผลการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า กระบวนการปรับบทแปลระดับคำที่พบมากที่สุดคือ การตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป รองลงมาคือ การใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงถึงสิ่งเฉพาะกว่า ส่วนการปรับบทแปลระดับโครงสร้างของภาษาที่พบมากที่สุดในระดับที่เท่ากันคือ การเปลี่ยนจากประโยคเป็นวลีและวลีเป็นประโยค และการเพิ่มและละคำในประโยค รองลงมาคือ การปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี ในส่วนวิธีการแปลพบว่าผู้แปลใช้ทั้งการแปลแบบตรงตัวและการแปลแบบเอาความ

คำสำคัญ การปรับบทแปล วิธีการแปล วรรณกรรมสำหรับเยาวชน

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ มหาวิทยาลัยรังสิต sirikornq@gmail.com² อาจารย์หัวหน้าหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ มหาวิทยาลัยรังสิต nakontheip@yahoo.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7

The 7th STOU National Research Conference

Abstract

The objective of the Independent Study was to study the types of adaptation techniques and approaches to translation by analyzing two versions of children's literature 'A Little Princess'. The original version was written by Frances Hodgson Burnett and translated into Thai by Kaewkamthip Chai. The analysis was conducted by using the qualitative data. The researcher collected the 19 sample texts and applied Sanchawi Saibua's principles of adaptation techniques for analysis. The analytical criterion was divided into two parts. There are two levels of adjustment: words and language structure. The result indicated that in the word level, using words and idioms deletion was found the most, followed by using general words to replace the specific ones. Regarding the language structure level, the two most frequently found types were sentence reduction into phrases and phrases expanded into sentences and addition or deletion of word in sentences. Secondly, rearrangement of word order in sentences or phrases was also found. The research showed that the translator used both literal and free translation techniques.

keywords: Adaptation techniques, Approaches to translation, Children's literature

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7

The 7th STOU National Research Conference

บทนำ

งานแปลวรรณกรรมเป็นศาสตร์อย่างหนึ่งที่แตกต่างจากงานแปลโดยทั่วไป กล่าวคือเป็นงานแปลที่ถ่ายทอดเรื่องราวผ่านอารมณ์ของตัวละคร อรรถรสของเนื้อเรื่องและจินตนาการของผู้แต่งจากภาษาหนึ่งสู่อีกภาษาหนึ่ง การแปลนั้นนอกจากต้องคำนึงถึงโครงสร้างทางภาษา หลักไวยากรณ์ การวิเคราะห์ความหมายของคำเพื่อแปลให้ได้ใจความครบถ้วนแล้ว ยังต้องให้รสเชิงวรรณคดีและมีสำนวนเทียบเคียงกับต้นฉบับอีกด้วย (หอมหวน ชื่นจิตร์: 2527) การแปลวรรณกรรมจากภาษาอังกฤษสู่ภาษาไทยหากแปลตรงตามตัวอักษรจะไม่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวที่ผู้แต่งต้องการสื่ออย่างครบถ้วนได้ วิธีการปรับบทแปลจึงมีบทบาทสำคัญที่สามารถแก้ปัญหาความแตกต่างของทั้งสองภาษาทำให้ได้งานแปลที่มีอรรถรสสมบูรณ์ ดังที่สัญญาวิ สายบัว (2553: 63) กล่าวว่า การปรับบทแปลที่เหมาะสมสามารถสื่อความหมายของงานแปลได้อย่างดีที่สุด ทำให้บทแปลสละสลวย มีความเป็นธรรมชาติและสามารถเข้าถึงอารมณ์ตามเนื้อเรื่อง

ในเรื่องการปรับบทแปลนั้น สัญญาวิ สายบัว (2553) ได้เสนอแนวทางไว้ 2 ระดับคือ 1) การปรับระดับคำ เป็นการปรับระดับคำ เป็นการปรับคำหรือสำนวนที่เกี่ยวข้องกับความหมาย เมื่อคำหรือสำนวนจากภาษาต้นฉบับนั้นไม่สามารถหาคำที่อ้างอิงได้ในภาษาฉบับแปล จึงทำการปรับเพื่อให้ได้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกับภาษาต้นฉบับมากที่สุด ประกอบด้วย การเติมคำอธิบายโดยการเติมลักษณะนามข้างหน้าและการเติมข้อความสั้นๆ เพื่ออธิบายคำหรือสำนวนที่เป็นปัญหา การใช้วลีหรือประโยคแทนคำของต้นฉบับที่ไม่มีคำศัพท์ในภาษาฉบับแปลเทียบเคียงได้ การใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นเพื่อให้ความหมายครอบคลุมคำที่อ้างอิงถึงสิ่งที่เฉพาะกว่าในภาษาต้นฉบับ การเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่างๆ เพื่อแสดงความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มความคิดเหล่านั้น และการตัดคำหรือสำนวนที่ไม่มีในภาษาฉบับแปลทิ้งไปเนื่องจากไม่ใช่ความหมายที่สำคัญนัก

และ 2) การปรับระดับโครงสร้างของภาษา เป็นการปรับเพื่อให้ลักษณะภาษาที่ใช้ในบทแปลเหมาะสมกับบริบท โดยไม่ให้กระทบกับความหมายเดิมของต้นฉบับ ประกอบไปด้วย การปรับระดับเสียงหรือการทับศัพท์ การปรับระดับโครงสร้างของคำเพื่อให้ตรงตามไวยากรณ์ของภาษาไทย เช่น การปรับหน้าที่ของคำจากกรุปกริยาเป็นคำวิเศษณ์ขยายคำกริยา หรือการปรับพจน์ (number) การปรับระดับประโยคเพื่อปรับประโยคที่เป็นปัญหาในภาษาต้นฉบับให้เป็นที่น่าสนใจในภาษาฉบับแปล ได้แก่ การปรับระดับประโยควิธีเรียงคำในประโยคหรือวลีเพื่อเสนอความสำคัญตามลำดับของความคิด การเปลี่ยนจากประโยคเป็นวลีและวลีเป็นประโยคเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างวลีกับวลีหรือวลีกับประโยค การปรับรูปประโยคปฏิเสธ การปรับรูปกรรตุวาทและกรรมวาทเพื่อให้ตรงตามโครงสร้างหลักไวยากรณ์ของภาษาไทย การเพิ่มและละคำในประโยคที่เกิดจากความแตกต่างทางโครงสร้างของภาษา และการปรับโครงสร้างในระดับที่สูงกว่าประโยคตั้งแต่ 2 ประโยคขึ้นไปเพื่อปรับทำนองการเขียนและเรียงลำดับกลุ่มความคิดเสียใหม่ ทั้งนี้กระบวนการปรับบทแปลดังกล่าว ทำให้ผู้อ่านที่เป็นผู้รับสารปลายทางสามารถรับรู้เรื่องราวอย่างครบถ้วนถึงแม้จะเป็นสารที่มาจากอีกภาษาหนึ่งก็ตาม

สำหรับวิธีการแปลของสัญญาวิ สายบัว (2553: 43-46) แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) การแปลแบบตรงตัว (literal translation) เป็นการแปลที่พยายามรักษาการถ่ายทอดที่คงไว้ตามรูปแบบเดิมของต้นฉบับไว้ให้มากที่สุด อาทิเช่น คำ วิธีการเรียงคำ วิธีการจัดกลุ่มความหมายเข้าเป็นประโยค รวมถึงการใช้เครื่องหมายวรรคตอนต่างๆ และ 2) การแปลแบบเอาความ (free translation) การปรับเปลี่ยนรูปแบบการถ่ายทอดที่ต่างไปจากเดิมของภาษาต้นฉบับ ปรับวิธีการลำดับวิธีการนำเสนอของเนื้อหา แต่ยังคงไว้ซึ่งความหมายและอรรถรสเช่นเดิม เพื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมภาษาฉบับแปล

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7

The 7th STOU National Research Conference

งานศึกษานี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการปรับบทแปลและวิธีการแปลจากวรรณกรรมสำหรับเยาวชนเรื่อง “เจ้าหญิงน้อย” เนื่องจากวรรณกรรมนี้ประพันธ์โดยนักเขียนที่มีชื่อเสียงชาวอังกฤษคือ “ฟรานเซส ฮอดจสัน เบอร์เนทท์ (Frances Hodgson Burnett)” ทั้งยังเป็นผู้ประพันธ์วรรณกรรมสำหรับเด็กอันโด่งดังหลายเรื่อง อาทิเช่น “ลอร์ดน้อยฟอนเติ้ลรอย (Little Lord Fauntleroy)” และสวนปริศนา (The Secret Garden) บทประพันธ์ “เจ้าหญิงน้อย” ได้รับการดัดแปลงและนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์และละครโทรทัศน์มากมาย ด้วยเนื้อหาที่สอดแทรกข้อคิดอันเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เยาวชนทำให้บทประพันธ์นี้ได้รับความนิยมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า 100 ปี

วัตถุประสงค์การวิจัย (และกรอบแนวคิดการวิจัย ถ้ามี)

เพื่อศึกษาเชิงวิเคราะห์ประเภทการปรับบทแปลและวิธีการแปลของผู้แปลงานวรรณกรรมสำหรับเยาวชน เรื่อง เจ้าหญิงน้อย (A Little Princess)

ระเบียบวิธีวิจัย

วัตถุประสงค์ในการศึกษานี้เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ประเภทของการปรับบทแปลและวิธีการปรับบทแปลในวรรณกรรมสำหรับเยาวชนเรื่อง “เจ้าหญิงน้อย” โดยผู้ศึกษามีขั้นตอนในการศึกษาดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเลือกวรรณกรรมเพื่อการวิเคราะห์: วรรณกรรมที่ผู้ศึกษาเลือกมาวิเคราะห์ คือ วรรณกรรมสำหรับเยาวชนเรื่อง “เจ้าหญิงน้อย” หรือ “A Little Princess” ได้รับการแปลเป็นภาษาไทยโดย แก้วคำทิพย์ ไชย จากสำนักพิมพ์ คลาสสิกในปี พ.ศ. 2537 ประพันธ์โดย “ฟรานเซส ฮอดจสัน เบอร์เนทท์” ในปี ค.ศ. 1905 (พ.ศ. 2448) วรรณกรรมเล่มนี้เป็นวรรณกรรมเรื่องแรกๆ ที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสอ่านเมื่อครั้งวัยเยาว์ จากการอ่านในครั้งนั้นทำให้ผู้วิจัยสนใจและชื่นชอบวรรณกรรมแปลตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา นอกเหนือจากเรื่องราวที่สนุกและการจัดลำดับวิธีการเสนอให้ชวนติดตามแล้ว วรรณกรรมเรื่องนี้ยังสอดแทรกเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับเยาวชนอันควรค่าแก่การอ่าน ทำให้ผู้วิจัยชื่นชอบและสนใจศึกษาการวิเคราะห์การปรับบทแปลจากวรรณกรรมเรื่องนี้

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล: ผู้วิจัยกำหนดกรอบวิธีการวิเคราะห์การปรับบทแปลตามแนวทางการศึกษาของสัญญาวิ สายบัว อีกทั้งรวบรวมข้อมูลทำความเข้าใจเนื้อเรื่องจากการอ่านวรรณกรรมทั้งจากต้นฉบับและฉบับแปล รวมถึงรวบรวมตัวอย่างการปรับบทแปลจากต้นฉบับและฉบับแปลโดยเลือกตัวอย่างการปรับบทแปลแบบเจาะจง จากทุกๆ ย่อหน้าแรกของแต่ละบท จำนวน 19 บท ในแต่ละบทมีความยาวย่อหน้าประมาณ 6-8 บรรทัดและหลีกเลี่ยงการปรับบทแปลที่เป็นบทสนทนา จากนั้นจึงจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการปรับบทแปลของแต่ละตัวอย่างเพื่อนำมาวิเคราะห์ต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลการปรับบทแปล: นำข้อมูลที่จัดเก็บมาเปรียบเทียบการปรับบทแปลระหว่างต้นฉบับและฉบับแปลจากวรรณกรรม แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามกรอบการศึกษาทฤษฎีของสัญญาวิ สายบัว

ผลการวิจัย

จากการศึกษานำเสนอวรรณกรรมสำหรับเยาวชนเรื่อง “เจ้าหญิงน้อย (A Little Princess)” จำนวนทั้งหมด 19 ตัวอย่าง ผู้ศึกษาพบว่าผู้แปลมีการปรับบทแปลทั้งหมด 2 ระดับ สอดคล้องกับกระบวนการปรับบทแปลของสัญญาวิ สายบัว (2553) ดังตัวอย่างผลการศึกษาต่อไปนี้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7

The 7th STOU National Research Conference

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ

The first night she spent in her attic was a thing Sara never forgot. During its passing, she lived through a wild, unchildlike woe of which she never spoke to anyone about her. There was no one who would have understood. It was, indeed, well for her that as she lay awake in the darkness her mind was forcibly distracted, *now and then*, by the strangeness of her surroundings. It was, perhaps, well for her that she was reminded by her small body of material things. (Burnett, 1994: 74)

ฉบับแปล

ซาร่าไม่เคยลืมคืนแรกที่เธออยู่ในห้องใต้หลังคาเลย ในช่วงที่เธอเข้ามาอยู่ที่ใหม่ เธอจะต้องเผชิญกับเคราะห์กรรมซึ่งเธอไม่เคยเล่าให้ใครฟังเลย และคงจะไม่มีใครเข้าใจเธอหรอก ซึ่งอันที่จริงแล้วมันก็ดีสำหรับเธอที่จะได้นอนอยู่ในความมืดมิด จิตใจของเธอกระวนกระวายสับสน เป็นเพราะเธอรู้สึกแปลกที่นั่นเอง บางทีก็อาจจะดีสำหรับเธอที่จะได้รำลึกถึงร่างกายน้อยๆของเธอ (ฟรานเซส ฮอดจสัน เบอร์เนทท์, 2537: 99)

จากตัวอย่างข้างต้นพบวิธีการปรับบทแปลระดับโครงสร้างในประโยค ประเภทการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคดังประโยคตัวอย่างต่อไปนี้

1

2

3

ต้นฉบับ: The first night she spent in her attic was a thing Sara never forgot.

3

1

ฉบับแปล: ซาร่าไม่เคยลืม คืนแรกที่เธออยู่ในห้องใต้หลังคาเลย

จะเห็นว่าประโยคต้นฉบับมีกริยาอยู่ในข้อความที่ (1), (2) และ (3) ผู้แปลตัดกริยารวมถึงส่วนเติมเต็มในข้อความที่ (2) และปรับระเบียบวิธีการนำเสนอความคิดเสียใหม่โดยเรียงลำดับในฉบับแปลคือ (3) และ (1) โดยเริ่มแรกกล่าวถึงความรู้สึกของซาร่า หลังจากนั้นจึงอธิบายส่วนขยายของประโยคในข้อความที่ (3) การเรียงลำดับดังกล่าวทำให้ผู้แปลสื่อความรู้สึกของตัวละครได้อย่างชัดเจนและทำให้ผู้อ่านรับรู้อารมณ์ของการนำเสนอเรื่องราว

อีกทั้งพบวิธีการปรับระดับโครงสร้างในระดับประโยค ประเภทการเปลี่ยนจากวลีเป็นประโยค จากต้นฉบับในบุพพทวลีที่ว่า “During its passing” ผู้แปลได้ทำการปรับบทแปลเสียใหม่ให้อยู่ในรูปประโยคคือ “ในช่วงที่เธอเข้ามาอยู่ที่ใหม่” โดยเพิ่มประธานคือ “เธอ” แล้วแปลแบบเอาความในรูปกริยาชื่อ “เข้ามาอยู่ที่ใหม่” เพื่อแสดงความสัมพันธ์ตามบริบทให้สอดคล้องกับบริบทในประโยคถัดไป ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาชัดเจนยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ยังพบวิธีการปรับบทแปลระดับคำ ประเภทการตัดคำทิ้งไป จากต้นฉบับ “now and then” ในฉบับแปลไม่พบการแปลคำนี้ หากแปลตรงตัวจะได้ว่า “บางครั้งบางครั้ง” ซึ่งทำหน้าที่เป็นคำวิเศษณ์ขยายกริยาชื่อ “forcibly distracted” การตัดคำนี้ออกไปไม่กระทบต่อความหมายในบริบทของประโยคนี้เพราะไม่มีความสำคัญมากนักและไม่ทำให้อรรถรสในเนื้อหาหายไปแต่อย่างใด แต่หากพิจารณาตามหลักการแปลควรคงความหมายให้ครบถ้วนเพื่อรักษารูปเดิมของต้นฉบับไว้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7

The 7th STOU National Research Conference

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ

There were fine sunsets even in the square, sometimes. One would only see parts of them, however, between the chimneys and over the roofs. From the kitchen windows one could not see them at all, and could only guess that they were going on because the bricks looked warm and the air **rosy** or yellow for a while, or perhaps one saw a blazing glow strike a particular pane of glass somewhere. There was, however, one place from which one could see all the splendour of them: the **piles** of red or gold clouds in the west; **or the purple ones edged with dazzling brightness**; or the little fleecy, floating ones, tinged with rose colour and looking like flights of pink doves scurrying across the blue in a great hurry if there was a wind. (Burnett, 1994: 104)

ฉบับแปล

บางครั้งก็เห็นพระอาทิตย์ที่จวนจะลับขอบฟ้าซึ่งเป็นภาพที่สวยงามอยู่แถวจัตุรัสนั้น **แต่ก็สามารถเห็นแค่เพียงบางส่วนของมัน** อย่างไรก็ตาม ระหว่างปล่องไฟและเหนือหลังคาจากหน้าต่างห้องครัวคนจะมองไม่เห็นมันเลย ทำได้เพียงแค่เดาว่าคงจะมีพระอาทิตย์ตก เพราะว่าผนังอิฐดูอบอุ่นอยู่ และบรรยากาศก็เป็น**สีชมพูหรือสีเหลืองสลักครู่หนึ่ง** บางครั้ง บางคนก็เห็นแสงสว่างจ้าเป็นแนวในบางแห่ง ในบางที่ บางคนก็สามารถเห็นสิ่งสวยงามต่างๆเหล่านี้ มี**กลุ่มเมฆสีทองและสีแดงร้อนแรงในตะวันตก หรือเห็นเป็นสีม่วงตรงขอบๆ พร้อมกับความสว่างไสว** บางครั้งอาจมองเห็นปูเมฆเล็กๆล่องลอยไปแซมด้วยสีกุหลาบ เปรียบเหมือนนกสีชมพูบินข้ามฟ้าสีน้ำเงิน คงบินเร็วถ้ามีลมพัดด้วย (ฟรานเชส ฮอดจสัน เบอร์เนทท์, 2537: 139)

การวิเคราะห์

การวิเคราะห์บทแปลในตัวอย่างนี้พบการปรับระดับคำ ประเภทการเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่างๆ จากประโยคต้นฉบับคือ “There were fine sunsets even in the square, sometimes. One would only see parts of them,” ฉบับแปลคือ “บางครั้งก็เห็นพระอาทิตย์ที่จวนจะลับขอบฟ้าซึ่งเป็นภาพที่สวยงามอยู่แถวจัตุรัสนั้น **แต่ก็สามารถเห็นแค่เพียงบางส่วนของมัน**” จะเห็นได้ว่าผู้แปลเติมคำว่า “แต่ก็” เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มความคิดของประโยค 2 ประโยค ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายได้อย่างชัดเจน

ในประเด็นถัดมาพบการปรับระดับคำ ประเภทการใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำอ้างอิงถึงสิ่งเฉพาะกว่า จากในต้นฉบับคำว่า “rosy” หากแปลตรงตัวหมายถึง “สีชมพูกุหลาบหรือสีแดงกุหลาบ” ผู้แปลถ่ายทอดเป็นคำว่า “สีชมพู” เพียงอย่างเดียวแทนคำดังกล่าว เนื่องจากเนื้อหาแสดงถึงช่วงเวลาพระอาทิตย์กำลังตกประกอบกับบรรยากาศเป็นสีเหลืองและสีขาว ดังนั้นการแปลคำว่า “rosy” เป็น “สีชมพู” เพื่อการสื่อความหมายที่ง่ายขึ้นแก่ผู้อ่าน

นอกจากนี้ยังพบการปรับระดับโครงสร้างของคำ ประเภทความแตกต่างในด้านการประกอบคำด้วยหน่วยเสียงพิเศษ จากคำในต้นฉบับคือ “piles” มีการเติม s เพื่อแสดงพจน์คำดังกล่าว ซึ่งหากแปลตรงตัวจะได้ว่า “กอง” ดังนั้นตามบริบทของเนื้อเรื่องผู้แปลได้แปลว่า “กลุ่ม” แสดงถึงก้อนเมฆหลายกองรวมกันเป็นกลุ่ม การปรับบทแปลดังกล่าวเพื่อให้เหมาะสมและถูกต้องตามหลักความหมายพหูพจน์ของคำนามในภาษาไทย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7

The 7th STOU National Research Conference

และยังพบการปรับระดับโครงสร้างในระดับประโยค ประเภทการเพิ่มคำในประโยค จากประโยคต้นฉบับคือ "or the purple ones edged with dazzling brightness;" ฉบับแปลคือ "หรือเห็นเป็นสีม่วงตรงขอบๆ พร้อมกับความสว่างไสว" จะสังเกตได้ว่าผู้แปลเพิ่มกริยาคือคำว่า "เห็น" ในฉบับแปล เนื่องจากตามหลักโครงสร้างภาษาด้านทางกริยาได้แสดงไว้ในประโยคก่อนหน้านั้นคือ "one place from which one could see all the splendour of them:" เมื่อมีการเพิ่มอนุประโยคเพื่อขยายประโยคหลักได้มีการละคำกริยาไว้ในทางกลับกันเมื่อผู้แปลนำมาถ่ายทอดในภาษาปลายทางจึงเพิ่มคำกริยาในอนุประโยคดังกล่าวเพื่อให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ภาษาไทย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาในครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์การศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง "เจ้าหญิงน้อย" ที่ผู้ศึกษาได้นำหลักเกณฑ์ตามทฤษฎีของสัญญาวิ สายบัว (2553) มาเป็นแนวทางการวิเคราะห์เทคนิคการปรับบทแปล โดยแบ่งได้เป็น 2 ระดับดังนี้ การปรับระดับคำและการปรับระดับโครงสร้างของภาษา ผู้จัดทำได้คัดเลือกตัวอย่างบทแปลจากวรรณกรรมสำหรับเยาวชนเรื่อง "เจ้าหญิงน้อย" มาทั้งหมด 19 ตัวอย่าง ทำให้ได้ข้อมูลเชิงปริมาณที่สามารถนำมาวิเคราะห์ตามกลวิธีการปรับบทแปลของสัญญาวิ สายบัว (2553) ในแต่ละประเภท ดังปรากฏผลเรียงตามลำดับประเภทของการปรับบทแปลจากมากที่สุดถึงน้อยที่สุดในกลุ่มตัวอย่างของการปรับระดับคำและการปรับระดับโครงสร้างของภาษา ดังนี้ 1) การปรับระดับคำ พบการตัดคำหรือสำนวนทั้งไป 13 ครั้ง การใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงถึงสิ่งที่เฉพาะกว่า 5 ครั้ง การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ 4 ครั้ง การเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่างๆ 4 ครั้ง และการเติมคำอธิบาย 1 ครั้ง และ 2) การปรับระดับโครงสร้างของภาษา พบการเปลี่ยนประโยคเป็นวลีและวลีเป็นประโยค 7 ครั้ง การเพิ่มและละคำในประโยค พบเท่ากัน 7 ครั้ง การปรับระเบียบวิธีเรียงคำในวลีหรือประโยค 5 ครั้ง ระดับโครงสร้างของคำ 4 ครั้ง ระดับเสียง 2 ครั้ง การปรับการใช้ปฏิเสธ 2 ครั้ง การปรับการใช้กรตุจากและกรรมจาก 2 ครั้ง และการปรับโครงสร้างในระดับที่สูงกว่าประโยคพบ 1 ครั้ง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7

The 7th STOU National Research Conference

ตารางที่ 1 ตารางแสดงความถี่ของการปรับบทแปลที่พบในฉบับแปล

การปรับบทแปลระดับคำ			การปรับบทแปลระดับโครงสร้างของภาษา		
ลำดับ	ประเภท	ความถี่	ลำดับ	ประเภท	ความถี่
1.	การตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป	13	1.	การเปลี่ยนประโยคเป็นวลีและวลีเป็นประโยค	7
2.	การใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงถึงสิ่งเฉพาะกว่า	5	2.	การเพิ่มและละคำในประโยค	7
3.	การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ	4	3.	การปรับระเบียบวิธีเรียงคำในวลีหรือประโยค	5
4.	การเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่างๆ	4	4.	ระดับโครงสร้างของคำ	4
5.	การเติมคำอธิบาย	1	5.	ระดับเสียง	2
			6.	การปรับการใช้ปฏิเสธ	2
			7.	การปรับการใช้กรตุจากและกรรมจาก	2
			8.	การปรับโครงสร้างในระดับที่สูงกว่าประโยค	1

การปรับบทแปลระดับคำ

กลวิธีการปรับบทแปลระดับคำที่พบมากที่สุดคือ การตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป เนื่องจากงานประพันธ์เมื่อถ่ายทอดมายังภาษาปลายทางซึ่งมีโครงสร้างทางภาษาที่แตกต่างกัน ย่อมมีการปรับรูปประโยคและขัดเกลารูปภาษาให้ตรงตามวัฒนธรรมทางบริบทของภาษาปลายทางนั้นๆ ในบางครั้งผู้แปลพิจารณาเห็นสมควรที่จะตัดคำ ข้อความ หรือสำนวนที่ไม่จำเป็นออกไป เพราะเหตุว่าเมื่อพิจารณาถึงข้อความและบริบทของฉบับแปลแล้ว หากไม่ตัดคำหรือสำนวนที่เป็นปัญหาออกไป จะทำให้ข้อความเยิ่นเย้อและไม่กระชับ แต่ถึงกระนั้นคำหรือสำนวนที่ตัดออกไปไม่ได้กระทบความคิดหลักและยังคงความหมายเดิมตรงตามต้นฉบับ ผลจากการวิเคราะห์วิธีการปรับบทแปล พบการตัดคำหรือสำนวนทิ้งไปทั้งหมด 13 ครั้ง แยกเป็นการตัดคำและการตัดสำนวน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การตัดคำ:

ตัวอย่าง ต้นฉบับ: “carrying the box **containing** the Last Doll” (Burnett, 1994: 56)

ฉบับแปล: “ถือกล่องตุ๊กตาตัวสุดท้ายไปด้วย” (ฟรานเชส ฮอดจ์สัน เบอร์เนตต์, 2537: 77)

จากตัวอย่างข้างต้นผู้แปลใช้กลวิธีการปรับบทแปลโดยการตัดคำกริยาซึ่งทำหน้าที่ขยายคำนามหลักในกลุ่มคำนามวลีคือ “the box *containing* the Last Doll” - “ถือกล่อง (ที่บรรจุ) ตุ๊กตาตัวสุดท้ายไปด้วย” คำในวงเล็บคือคำที่ผู้แปลตัดออกเนื่องจากบริบทของกลุ่มคำดังกล่าวได้สื่อความหมายในตัวเองอยู่แล้ว ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกไม่แปลทุกคำที่ปรากฏในต้นฉบับ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7 The 7th STOU National Research Conference

เพราะจะทำให้การถ่ายทอดความหมายในภาษาฉบับแปลยาวเกินความจำเป็น การตัดคำบางส่วนทำให้ภาษาที่ถ่ายทอดออกมานั้นสละสลวยและยังคงความหมายได้สมบูรณ์ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายขึ้น

การตัดสำนวน:

ตัวอย่าง **ต้นฉบับ:** “Not only Sara, but the entire school, found it exciting, and made it the chief subject of conversation for weeks **after it occurred.**” (Burnett, 1994: 47)

ฉบับแปล: “ไม่เพียงแต่ซาร่าเท่านั้นแต่ทั่วทั้งโรงเรียนต่างก็พูดถึง เรื่องตื้นตันนั้นนับว่าเป็นหัวข้อในการสนทนากันหลายสัปดาห์” (ฟรานเซส ฮอดจ์สัน เบอร์เนตต์, 2537: 65)

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่าผู้แปลต่อนุประโยคที่ประกอบในภาษาต้นฉบับออก คือ “after it occurred (หลังจากที่มันได้เกิดขึ้น)” เนื่องจากตัวบริบทอื่นๆของประโยค ช่วยให้สามารถสื่อความหมายอย่างชัดเจนและครบถ้วน หากแปลสำนวนที่ตัดออกไปจะทำให้ความหมายซ้ำซ้อน ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกที่จะไม่กล่าวถึง

วัตถุประสงค์ของการปรับบทแปลในระดับคำ ประเภทการตัดคำหรือสำนวนทั้งไป เนื่องจากผู้แปลเห็นว่าข้อความนั้นไม่ได้มีเนื้อหาสาระที่สำคัญในบริบท และอยากให้ข้อความสั้นกระชับโดยยังคงเนื้อหาที่สมบูรณ์ตามแบบของภาษาต้นฉบับ การแปลโดยตัดทอนพลความออกตามที่พิจารณาเห็นสมควร ความที่ตัดออกต้องไม่ใช่เนื้อหาสำคัญ และไม่ทำให้เสียเรื่องเสียรส (กรมวิชาการ: 2540) การปรับบทแปลระดับคำ ประเภทการตัดคำหรือสำนวนทั้งไปนั้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อัจฉริยา ภควภาควณิ และนครเทพ ทิพย์สุราษฎร์ (2559: 318) ที่พบว่า ผู้แปลเลือกที่จะตัดคำหรือสำนวนออกไปเพราะเป็นคำที่ไม่สำคัญ ไม่ส่งผลต่อความหมายเดิมและอรรถรสตามต้นฉบับ การละคำหรือสำนวนเป็นการหลีกเลี่ยงข้อความที่ยาวเกินความจำเป็นและไม่กระชับ

การปรับบทแปลระดับคำที่พบรองลงมาคือ การใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงถึงสิ่งที่เฉพาะกว่า พบ 5 ตัวอย่าง เนื่องจากความแตกต่างทางด้านภาษาของภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง เมื่อผู้แปลไม่สามารถหาคำที่มีความหมายเฉพาะของคำที่เป็นปัญหาได้ จึงจำเป็นต้องหาคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับภาษาต้นฉบับให้ได้มากที่สุด ทั้งนี้ในแต่ละภาษาต่างก็มีคำที่มีความหมายเหมือนกันในภาษาของตัวเอง จึงเป็นหน้าที่ของผู้แปลที่จะเลือกเฟ้นหาคำที่เหมาะสมมาปรับใช้ในภาษาฉบับแปลเพื่อให้เข้ากับเนื้อเรื่อง บริบทของทางวัฒนธรรมของภาษาปลายทางนั้นให้มากที่สุด ดังอภิปรายผลด้วยตัวอย่างดังต่อไปนี้

ต้นฉบับ

Miss Minchin’s Select Seminary
the holly-hung schoolroom
rosy
shutters
skylight

ฉบับแปล

สถานศึกษามิส มินชิน
ห้องเรียนที่ตกแต่งไว้แล้ว
สีชมพู
หน้าต่าง
หน้าต่าง

จากกลุ่มตัวอย่างประเภทการใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงถึงสิ่งที่เฉพาะกว่า สามารถแยกประเภทตามชนิดของคำได้ 3 ประเภท คือ 1) Miss Minchin’s Select Seminary เป็นคำวิสามานยนามแสดงถึงชื่อเฉพาะของสถานที่ คำจากภาษาต้นฉบับไม่เป็นที่รู้จักในวัฒนธรรมของภาษาฉบับแปล ผู้แปลจึงใช้คำที่กว้างกว่าเพื่อบอกลักษณะของ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7

The 7th STOU National Research Conference

สถานที่นั้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น 2) the holly-hung และ rosy เป็นคำคุณศัพท์ ทำหน้าที่ขยายคำนาม ผู้แปลเลือกใช้คำว่า “...ที่ ตกแต่งไว้แล้ว” เพื่ออธิบายลักษณะของห้องเรียนแทนคำที่เฉพาะเจาะจงซึ่งเป็นที่รู้จักในสังคมภาษาต้นฉบับ และใช้ “สีชมพู” แทนคำว่า “สีชมพูหลาย” เพราะทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายขึ้น 3) shutters และ skylight เป็นคำสำนวนนามแสดงถึงคำเรียก สิ่งของทั่วไป หากแปลตรงตัวผู้แปลต้องอธิบายความหมายเพิ่มเติมเพื่อให้ถูกต้องตรงตามความหมายจากต้นฉบับ ดังนั้นผู้แปล จึงใช้คำกว้างที่เหมาะสมกับการใช้ภาษาของภาษาฉบับแปลแทน

การปรับบทแปลระดับคำ ประเภที่ใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงถึงสิ่งเฉพาะกว่าในงานแปล มีวัตถุประสงค์เพื่อหาคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำเฉพาะในภาษาต้นฉบับแล้วเลือกมาแปลในภาษาปลายทาง เมื่อ วัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับแตกต่างกับวัฒนธรรมของภาษาฉบับแปล จึงแปลโดยการใช้คำหรือสำนวนที่มีความหมาย ใกล้เคียงกันตามวัฒนธรรมภาษา (เบเคอร์, 2548) และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กรจุชา เจียมใจจิต (2549:65) ที่กล่าวไว้ว่า เมื่อคำจากภาษาต้นฉบับไม่มีในวัฒนธรรมภาษาฉบับแปล ผู้แปลสามารถแก้คำที่เป็นปัญหาโดยการอ้างอิงถึงสิ่งของหรือโม ทัศน์ของคำนั้นให้เป็นระดับที่กว้างขึ้นเพื่อครอบคลุมความหมายคำดังกล่าว

การปรับบทแปลระดับโครงสร้างของภาษา

กลวิธีการปรับบทแปลระดับประโยคที่พบมากที่สุด ในระดับที่เท่ากันคือ 1) การเปลี่ยนประโยคเป็นวลีและวลีเป็น ประโยค พบ 7 ตัวอย่าง และ 2) การเพิ่มและละคำในประโยค พบ 7 ตัวอย่างเช่นกัน ดังจะอภิปรายโดยยกตัวอย่างในแต่ละ ประเภtdังต่อไปนี้

การเปลี่ยนประโยคเป็นวลีและวลีเป็นประโยคพบมากที่สุดในงานวิจัยนี้ เนื่องจากผู้แปลต้องการปรับโครงสร้างทาง ภาษาเพื่อให้ตรงตามความเหมาะสมทางบริบทการใช้ภาษาของผู้รับสารในภาษาปลายทาง การแปลโดยอิงตามต้นฉบับไม่อาจ สื่อความหมายที่แท้จริงได้ ดังนั้นผู้แปลจึงจำเป็นต้องปรับโครงสร้างและการถ่ายทอดความหมายในภาษาฉบับแปลเสียใหม่ เพื่อให้เข้ากับบริบทและสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน สมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น ตัวอย่างวิธีการปรับบทแปลประเภทประโยค เป็นวลีและวลีเป็นประโยคมีดังต่อไปนี้

การปรับประโยคเป็นวลี:

ตัวอย่าง **ต้นฉบับ:** “There were days on which...” (Burnett, 1994: 119)

ฉบับแปล: “บางวัน” (ฟรานเชส ฮอดจสัน เบอร์เนตต์, 2537: 159)

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้แปลปรับรูปประโยคให้เป็นรูปวลีในภาษาฉบับแปล คือ “There were days on which...” ผู้แปลได้ลดรูปประโยคดังกล่าวโดยการตัดส่วนกริยาออกและปรับให้ข้อความเป็นวลีแทน เนื่องจากต้องการ หลีกเลี่ยงการกล่าวซ้ำซ้อน ซึ่งทำให้ข้อความไม่กระชับ และการปรับเป็นวลีทำให้รูปประโยคสอดคล้องกับบริบทเป็น อย่างดี

การปรับวลีเป็นประโยค:

ตัวอย่าง **ต้นฉบับ:** “During its passing...” (Burnett, 1994: 74)

ฉบับแปล: “ในช่วงที่เธอเข้ามาอยู่ที่ใหม่” (ฟรานเชส ฮอดจสัน เบอร์เนตต์, 2537: 99)

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้แปลได้ปรับรูปบทวลีในภาษาต้นฉบับคือ “During its passing” เป็นรูปประโยคในภาษาฉบับ แปลโดยการเติมรูปประธานและกริยาเข้าไปเพื่อให้ข้อความสมบูรณ์และเป็นการเพิ่มเนื้อหาในข้อความทำให้ผู้อ่านเข้าใจมาก

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7

The 7th STOU National Research Conference

ยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้แปลเห็นว่าสำนวนภาษาต้นทางและภาษาปลายทางไม่สอดคล้องกัน หากผู้แปลแปลตรงตามตัวอักษรจากภาษาต้นฉบับจะทำให้สื่อความหมายไม่ชัดเจน

การปรับบทแปลประเภทการเปลี่ยนประโยคเป็นวลีและวลีเป็นประโยค มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับโครงสร้างของภาษาฉบับแปลให้สอดคล้องกับบริบทของเนื้อเรื่องตามต้นฉบับ เนื่องจากโครงสร้างของทั้งภาษาต้นทางและภาษาปลายทางมีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอัจฉริยา ภควาภาภูมิ และนครเทพ ทิพย์สุราษฎร์ (2559: 318) ที่กล่าวว่า การปรับบทแปลประเภทการเปลี่ยนจากวลีเป็นประโยคและจากประโยคเป็นวลีเป็นการปรับการเรียบเรียงภาษาใหม่ของรูปประโยคหรือวลีที่เป็นปัญหา โดยปรับให้ต่างจากรูปแบบเดิมในภาษาต้นฉบับ เพื่อไม่ให้ผู้อ่านสับสนและยังสามารถอธิบายข้อความที่เป็นปัญหาให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาที่ผู้เขียนต้องการสื่อได้ง่ายยิ่งขึ้น

การเพิ่มและละคำในประโยคพบ 7 ตัวอย่าง เป็นอันดับที่มากที่สุดในการปรับบทแปลระดับโครงสร้างภาษาในงานวิจัยนี้เช่นกัน เนื่องจากการถ่ายทอดประโยคจากภาษาต้นฉบับมายังภาษาฉบับแปลโครงสร้างของทั้งสองภาษาไม่เหมือนกัน การถ่ายทอดจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่งให้ตรงตามภาษาต้นทางเลยนั้นไม่อาจทำได้ทั้งหมด เมื่อโครงสร้างของภาษาที่ต้องการแปลเกิดปัญหาจึงต้องทำการปรับโดยการเพิ่มหรือละคำในประโยค ยกตัวอย่างเช่น บางประโยคในภาษาอังกฤษเมื่อกล่าวถึงประธานในประโยคก่อนหน้าและมีประโยคต่อท้ายสามารถละประธานออกไปได้ แต่เมื่อประโยคแบบเดียวกันแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลต้องเพิ่มประธานเข้าไปในอนุ-ประโยคเพื่อให้โครงสร้างและไวยากรณ์ของภาษาไทยสมบูรณ์ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ตารางแสดงผลการจำแนกการเพิ่มคำและละคำในประโยค

ข้อความต้นฉบับ	ข้อความฉบับแปล	การปรับบทแปล	
		การเพิ่มคำ	การละคำ
...- had heard a great deal about her. (page 18)	ทุกคนต่างก็ได้ยินเรื่องราวมากมายเกี่ยวกับซารา (หน้า 23)	ประธาน	
..., when Sara sat at Miss Minchin's side, aware that the whole schoolroom was devoting itself to observing her, ... (page 23)	เมื่อซารานั่งข้างๆมิส มินชิน เธอสังเกตว่าทุกคนในห้องเรียนมัวแต่ สนใจเธอ (หน้า 31)	ประธาน	
..., the power that Lavinia and certain other girls were most envious of, ... (page 38)	...ซึ่งทำให้ลาวินียาและเด็กนักเรียนคนอื่นรู้สึกอิจฉาเธอ (หน้า 53)		ประธาน
"..., and was much bewildered by the alteration she saw in her young adopted mother. (page 83)	เธอประหลาดใจและงงมากเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของแม่เลี้ยงสมมุติของเธอ (หน้า 111)	ประธาน	
...; or the purple ones edged with dazzling brightness; ... (page 104)	หรือเห็นเป็นสีม่วงตรงขอบๆ พร้อมกับ ความสว่างไสว (หน้า 139)	กริยา	

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7

The 7th STOU National Research Conference

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อความต้นฉบับ	ข้อความฉบับแปล	การปรับบทแปล	
		การเพิ่มคำ	การลดคำ
Only Melchisedec saw and heard it; ... (page 128)	มีเพียงเมลชิสเดคเท่านั้นที่เห็นและได้ยิน (หน้า 171)		กรรม
... – even if Carmichael traces the people to Moscow – ... (page 133)	ถ้าคาร์ไมเคิลติดตามไปถึงมอสโกแล้ว (หน้า 177)		กรรม

จากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 7 ตัวอย่างของวิธีการปรับบทแปลประเภทการเพิ่มคำและลดคำในประโยคพบว่า ผู้แปลเพิ่มและลดคำในหลักโครงสร้างของประโยคคือ ภาคประธาน ภาคกริยา และภาคกรรม การเพิ่มคำในประโยคพบว่าผู้แปลเพิ่มภาคประธานมากที่สุด ตามมาด้วยภาคกริยา ส่วนการลดคำ ผู้แปลลดภาคกรรมมากที่สุด รองลงมาคือภาคประธาน ทั้งนี้การพิจารณาเพิ่มคำหรือลดคำของผู้แปลขึ้นอยู่กับว่าข้อความที่ถ่ายทอดออกมาในสมบูรณ์หรือมากความเกินไปหรือไม่ อย่างเช่นประโยคต้นฉบับ ในตัวอย่างที่ 2 คือ “... – had heard a great deal about her.” ผู้แปลเพิ่มประธานคือ “ทุกคน” เข้าไปเพื่อให้โครงสร้างประโยคสมบูรณ์ดังนี้ “ทุกคนต่างก็ได้ยินเรื่องราวมากมายเกี่ยวกับซาร่า” หรือการลดคำเนื่องจากบริบทช่วยดังนี้ “... – even if Carmichael traces the people to Moscow – ...” ผู้แปลลดกรรมคือ “the people” ดังนี้ “ถ้าคาร์ไมเคิลติดตามไปถึงมอสโกแล้ว” เนื่องจากมีการกล่าวถึงแล้วในบริบทก่อนหน้าจึงหลีกเลี่ยงไม่แปลซ้ำ

การปรับบทแปลประเภทการเพิ่มและลดคำในประโยค มีวัตถุประสงค์เพื่อสามารถถ่ายทอดความหมาย เนื้อหาตามความแตกต่างของโครงสร้างและไวยากรณ์จากภาษาทั้งสองภาษาให้มีความสอดคล้องกัน เพื่อให้ลักษณะภาษาที่ใช้ในบทแปลเหมาะสมกับบริบท และมีลักษณะที่ไม่ขัดกับธรรมชาติของภาษาฉบับแปล (สฤษฎี, 2553) ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของยศสันต์ อ่อนบรรจง (2556) ที่กล่าวถึงการเพิ่มคำและลดคำในระดับโครงสร้างประโยคว่า การเพิ่มคำหรือลดคำในประโยคเป็นการเพิ่มหรือลดคำด้านไวยากรณ์ของภาษา คือภาคประธาน ภาคกริยา และภาคกรรม เพื่อลดความหมายซ้ำซ้อนและช่วยให้ประโยคกระชับ ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

การปรับบทแปลระดับประโยคที่พบรองลงมาคือ การปรับระเบียบวิธีเรียงคำในวลีหรือประโยค พบ 5 ตัวอย่างเนื่องจากภาษาต้นทางและภาษาปลายทางมีความแตกต่างด้านโครงสร้างและไวยากรณ์ เมื่อพบวลีหรือประโยคที่เป็นปัญหา กล่าวคือไม่สามารถสื่อความได้ชัดเจนเมื่อแปลตามต้นฉบับ ดังนั้นผู้แปลจึงใช้การปรับตำแหน่งและวิธีเสนอความคิดในวลีหรือประโยคที่เป็นปัญหาและถ่ายทอดเรื่องราวโดยที่ยังคงไว้ซึ่งความหมายตรงตามต้นฉบับ รวมถึงพึงระวังไม่ให้วลีหรือประโยคนั้นเสียอรรถรสตามภาษาเดิมไป ตัวอย่างการปรับบทแปลประเภทการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในวลีและประโยคมีดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง ต้นฉบับ: “Once on a dark winter’s day” (Burnett, 1994: 9)

ฉบับแปล: “วันหนึ่ง ในฤดูหนาว อันมืดทึม” (ฟรานเชส ฮอดจ์สัน เบอร์เนตต์, 2357: 11)

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7

The 7th STOU National Research Conference

จากตัวอย่างข้างต้น พบการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในนามวลี เนื่องจากโครงสร้างทางภาษามีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ภาษาอังกฤษคำนามหลักจะอยู่ตำแหน่งสุดท้าย ส่วนคำขยายคำนามจะอยู่ข้างหน้าคำนาม คือ คำคุณศัพท์ + คำนาม ดังนั้นเมื่อผู้แปลถอดความเป็นภาษาไทยจึงทำการปรับเปลี่ยนตำแหน่งเสียใหม่ เพราะโครงสร้างภาษาไทย คำนามจะกล่าวขึ้นก่อน ตามด้วยส่วนขยาย คือ คำนาม + คำคุณศัพท์ ดังตัวอย่าง “Once on a dark winter’s day” นามหลักคือ “day” หรือ “วัน” เมื่อแปลเป็นภาษาไทยจึงต้องปรับการเรียงโครงสร้างของคำใหม่เป็น “วันหนึ่งในฤดูหนาวอันมืดมิด” การปรับดังกล่าวเพื่อให้สอดคล้องตามโครงสร้างและวัฒนธรรมการใช้ภาษาของภาษาปลายทาง

การปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยค:

ตัวอย่าง **ต้นฉบับ:** “The first night she spent in her attic was a thing Sara never forgot.”

(Burnett, 1994: 74)

ฉบับแปล: “ซาราไม่เคยลืมคืนแรกที่เธออยู่ในห้องใต้หลังคาเลย” (ฟรานเซส ฮอดจ์สัน เบอร์เนตต์, 2537: 99)

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่าผู้แปลปรับระเบียบวิธีนำเสนอความคิดในข้อความภาษาต้นฉบับใหม่ เพื่อให้ตรงตามความเข้าใจของวัฒนธรรมการใช้ภาษาของผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจบริบทของเนื้อเรื่องได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังต้นฉบับ “The first night she spent in her attic was a thing Sara never forgot.” ผู้แปลต้องการนำเสนอความคิดของตัวละครหลักคือ “ซารา” จึงปรับให้มีการกล่าวถึงตัวละครนี้ขึ้นก่อน ตามด้วยข้อความส่วนขยายของประโยคที่บอกรายละเอียดเพิ่มเติม ดังนี้ “ซาราไม่เคยลืมคืนแรกที่เธออยู่ในห้องใต้หลังคาเลย” การปรับดังกล่าวทำให้เนื้อเรื่องน่าติดตามและเข้าใจถึงความรู้สึกของตัวละครได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังทำให้ภาษาในบริบทโดยรวมสละสลวยขึ้นอีกด้วย

การปรับบทแปลประเภท การปรับระเบียบวิธีเรียงคำในวลีหรือประโยค มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการนำเสนอกลุ่มความคิดเสียใหม่ การปรับแต่งระดับโครงสร้าง ทั้งโครงสร้างของคำ ประโยค หรือกลุ่มประโยค วิธีส่วนใหญ่ใช้ในการแปลแบบเอาความ ปรับตามท่วงทำนองลีลาของผู้แปลแต่ละคน มักใช้วิธีการเชื่อมความให้สอดคล้องกัน อาจใช้วิธีการสลับความ เพื่อให้มีความกลมกลืนสละสลวยมีลักษณะเป็นโวหารไทย (เชวง จันทรเขตต์, 2528) และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ฐนัทพร โชติอนันต์คงภัส และนครเทพ ทิพย์สุภาภรณ์ (2558: 450) ที่ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นนี้ว่า ผู้แปลมีการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในวลีหรือประโยคเมื่อคำจากต้นฉบับเกิดปัญหาและให้ความหมายไม่สมบูรณ์ การปรับใหม่นั้นเพื่อให้เหมาะสมกับโครงสร้างและวัฒนธรรมของภาษาปลายทางที่ผู้อ่านคุ้นเคย ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้การจัดลำดับความคิดให้มีความชัดเจนขึ้นนั้น สามารถถ่ายทอดจินตนาการของผู้ประพันธ์ได้ดียิ่งขึ้น และทำให้ภาษากระชับ สละสลวยตรงตามวัฒนธรรมภาษาฉบับแปล

จากการศึกษาในส่วนของวิธีการแปลวรรณกรรมสำหรับเยาวชนเรื่อง “เจ้าหญิงน้อย” พบว่าผู้แปลใช้วิธีการแปลแบบตรงตัวและแปลแบบเอาความ เนื่องจากผู้แปลต้องการถ่ายทอดเนื้อหาการแปลให้ครบถ้วนตามความหมายและอารมณ์สเต็มของต้นฉบับ บทประพันธ์นี้เป็นวรรณกรรมสำหรับเยาวชน ภาษาที่ใช้จึงไม่มีความซับซ้อนมากนัก การพิจารณาผู้อ่าน ผู้แปลต้องดูว่ากลุ่มผู้อ่านเป็นใคร ถ้าผู้อ่านเป็นเด็ก อาจมีแนวโน้มที่จะใช้ภาษาง่ายๆ สั้นๆ ตรงไปตรงมา หากแปลนวนิยายก็อาจใช้สำนวนโวหารที่เป็นการแปลแบบเอาความได้ หรือหากแปลงานวิชาการก็ควรใช้ภาษาที่เป็นทางการ (ดวงตา สุกผล, 2535) ทั้งนี้ในงานแปลงานหนึ่งผู้แปลไม่สามารถเลือกการแปลแบบตรงตัวหรือการแปลแบบเอาความเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งได้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7

The 7th STOU National Research Conference

หากแต่ต้องดูความเหมาะสมในเนื้อหาและให้สอดคล้องกับบริบทในภาษาฉบับแปล ยกตัวอย่างเช่น “She sat with her feet tucked under her, and leaned against her father, who held her in his arm” ผู้แปลถอดความแบบตรงตัว ดังนี้ “เธอนั่งทับขาตัวเองและซบตัวลงไปกับอกของพ่อซึ่งกอดเธอไว้ในวงแขน” เนื่องจากภาษาต้นฉบับมีการลำดับความคิดอย่างชัดเจน นอกจากนี้ภาษาอังกฤษและภาษาไทยมีโครงสร้างประโยคที่เหมือนกันคือ ประธาน + กริยา + กรรม (Subject + Verb + Object) ทำให้ถ่ายทอดงานแปลได้ตรงตามต้นฉบับ อย่างไรก็ตามด้วยภาษาแต่ละภาษาย่อมมีความแตกต่างทางด้านโครงสร้างไวยากรณ์ ดังนั้นผู้แปลจำเป็นต้องปรับให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาตามต้นฉบับ ดังตัวอย่างจากประโยคต้นฉบับ คือ “It was a lonelier life when she was downstairs than when she was in her attic.” ผู้แปลได้ทำการปรับบทแปล ดังนี้ “เมื่อเธออยู่ข้างล่างเธอรู้สึกว่าเธอมีชีวิตที่โดดเดี่ยวมากกว่าตอนที่เธออยู่ข้างบนเสียอีก” ผู้แปลนำเสนอความคิดใหม่เป็นแบบเอาความ เนื่องจากประโยคต้นฉบับมีการนำเสนอรูปแบบคำคุณศัพท์ขึ้นกว่า คือ “lonelier – than” ดังนั้นในภาษาฉบับแปลผู้แปลได้ปรับใหม่คือ “โดดเดี่ยวมากกว่า” เพื่อให้ข้อความที่สัมพันธ์กันอยู่ด้วยกัน เพราะในภาษาฉบับแปลไม่นิยมมีข้อความมากเกินในการเปรียบเทียบขึ้นกว่าเพราะจะทำให้ถ่ายทอดใจความได้ไม่สมบูรณ์ การปรับดังกล่าวทำให้เนื้อหาเข้าใจง่ายและถูกต้องตามหลักโครงสร้างภาษาไทย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเชิงวิเคราะห์ การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “เจ้าหญิงน้อย” นี้ ผู้จัดทำมีข้อเสนอแนะแก่ผู้สนใจและต้องการศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์การปรับบทแปลในโอกาสต่อไป ดังนี้

1. ศึกษาการปรับบทแปลในงานวรรณกรรมแปลเรื่องอื่นๆ ของ ฟรานเซส ฮอดจสัน เบอร์เนตต์ (Frances Hodgson Burnett) ที่แปลโดยนักแปลท่านอื่นนอกจาก แก้วคำทิพย์ ไชย เพื่อศึกษาการแปลผลงานที่หลากหลายลีลาและสำนวน และทราบถึงผลการศึกษาเชิงวิเคราะห์ตามแนวกรอบความคิดของการปรับบทแปล
2. ศึกษางานแปลวรรณกรรมเรื่องอื่นๆ ที่แปลโดย แก้วคำทิพย์ ไชย เพื่อวิเคราะห์ถึงความแตกต่างด้านของวิธีการปรับบทแปลว่ามีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างอย่างไร
3. ศึกษาบทบรรยายภาษาไทยของวรรณกรรมเรื่องนี้ที่นำไปสร้างเป็นภาพยนตร์เรื่อง “เจ้าหญิงน้อย (A Little Princess)” เพื่อนำมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบถึงความแตกต่าง ระหว่างการใช้ภาษาในวรรณกรรมแปลและบทภาพยนตร์
4. นำผลงานแปลวรรณกรรมสำหรับเยาวชนเรื่อง “เจ้าหญิงน้อย” มาศึกษาวิธีการปรับบทแปลโดยใช้ทฤษฎีกรอบความคิดของนักวิชาการท่านอื่นนอกเหนือจากทฤษฎีของสัญญา หิรัญชัย

เอกสารอ้างอิง

กรจุชา เจียมใจจิต. (2549). บทแปลเรื่อง “บริษัทหุตุสบู” ของสตีเฟ่น คิง พร้อมบทวิเคราะห์ สารนิพนธ์ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแปลภาษาอังกฤษและไทย, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย- ธรรมศาสตร์ ธรรมวิภาคาร. (2540). *คู่มือการแปล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศาสนา

เชวง จันทะเรตต์. (2528). *การแปลเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7

The 7th STOU National Research Conference

- ฐนนท์พร โชติอนันต์คงภัส และนครเทพ ทิพย์สุราษฎร์. (2558). การศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับเปลี่ยนและกลวิธีการแปลวรรณกรรมเรื่อง “ลิขิตฟ้าชะตารัก”. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับนานาชาติครั้งที่ 3 วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย (11 กันยายน 2558), 444-453
- ดวงตา สุกพล. (2535). *ทฤษฎีและกลวิธีการแปล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ฟรานเชส ฮอดจ์สัน เบอร์เนทท์. (2537). *เจ้าหญิงน้อย แปลโดย แก้วคำทิพย์ ไชย*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คลาสสิก
- ยศสันต์ อ่อนบรรจง. (2556). การศึกษาเชิงวิเคราะห์ การปรับเปลี่ยน และกลวิธีการแปลวรรณกรรมเรื่องสั้นเรื่อง “ขาแกะแซ่แข็ง” สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
- สัณณวี สายบัว. (2553). *หลักการแปล*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- หอมหวาน ชื่นจิตร. (2527). *การแปล: อาชีพสู่ปวงชน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น
- อังฉริยา ภควาภาภูมิ และ นครเทพ ทิพย์สุราษฎร์. (2559). การวิเคราะห์การปรับเปลี่ยนและกลวิธีการแปลวรรณกรรมเรื่อง “แรกรัตติกาล”, รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติราชภัฏเพชรบุรีวิจัยเพื่อแผ่นดินไทยที่ยั่งยืนครั้งที่ 6 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี (9 กรกฎาคม 2559), 315-320.
- Baker, M. (2005). *In other words*. New York: Routledge
- Burnett, F. (1994). *A Little Princess*. Hertfordshire: Wordsworth Editions Limited